

Resumé af indlæg på projekt UDENFORs Jubilæumskonference d. 6. december 2007, Galleri Galschiøt, Odense

Billeder ved Ninna Hoegh & Serap Erkan

Highlights fra hovedtalerne

Tove Larsen (TL), formand for Social- og Sundhedsudvalget i KL, bød formelt velkommen til konferencen og lagde ud med at konstatere, at projekt UDENFOR havde lavet en flot indsats i forhold til opsøgende arbejde og fortsatte med at stadfæste, at DK er så rigt et land, at vi i dag køber sommer-boliger i Tyrkiet, Bulgarien m.v.

Hun er glad for, at indsatsen over for de socialt udsatte efter kommunalreformen er samlet i kommunerne. TL mener ikke, at hjemløshed alene handler om boligløshed. Hjemløsheden vil altid være der, hvorfor vi hele tiden må sørge for tilbud til de mennesker, der bliver hjemløse. Ifølge TL er sundhedspolitik et vigtigt område, hvorfor rygepolitikken også bør gælde på hjemløsetilbuddene. TL glædede sig over stedet for konferencen, Galleri Galschiøt, med håbet om, at kunst vil få deltagerne til at tænke i utraditionelle og kreative løsninger for fremtidens indsats overfor hjemløse.

Inden TL afsluttede sin velkomsttale, stillede hun spørgsmålet: "Hvor "socialt" mon vores nye velfærdsministerium bliver?"

Liz Gozme (LG), Policy Officer i FEANTSA, startede ud med at fortælle, at DK har et godt image i udlandet og det er blandt andet på grund af NGOer som projekt UDENFOR.

Som repræsentant for den tværeuropæiske hjemløseorganisation sammenlignede LG forskellige lande med udgangspunkt i hjemløseforskning på tværs af landegrænserne. Hun gjorde opmærksom på, at det er svært at sammenligne, da der er forskellige forståelser af hjemløshed, som også er påvirket af landenes lovgivning. Omfanget af problemet er også forskellig. I Sverige er der fx 17.000 hjemløse og i Tjekkiet titusinder af hjemløse. I bl.a. Frankrig, Skotland og Irland har man gennemført forskellige undersøgelser af hjemløshed – bl.a. har en mindre NGO i Frankrig lavet en undersøgelse, hvor man har målt egen vurderede risiko for at blive hjemløs. Hjemløshed er et tema i alle lande – også lande, som er rige osv., og man må derfor spørge sig selv, hvorfor dette er tilfældet.

Der er samme tendenser på tværs af landegrænserne i Europa. Hvis man kigger på hjemløshedens natur, viser det sig at der er kommet flere yngre hjemløse til, men også at hjemløse i dag bliver ældre. Der er en tendens mod en feminisering af

hjemløshed, og en tendens mod, at familier (især enlige) rammes af hjemløshed. Immigration fører i dag også i højere grad til hjemløshed. Boligkriser fører også til hjemløshed, hvilket er en tendens i mange lande. Personlige oplevelser/fænomener har selvfølgelig en effekt – herunder er vold i hjemmet, opløsning af familien i dag i højere grad årsager til hjemløshed. I dag er der i de fleste lande en anerkendelse af hjemløshed som et særligt problem, som behøver særlige løsninger. Lovgivning er vigtig i bekæmpelsen af hjemløshed. Noget af lovgivningen bliver til med baggrund i viden mens andet bliver til med baggrund i ideologi.

Når man sammenligner forskellige lande, er det oplagt at stille spørgsmålet: "Hvilket land er bedst til at afhjælpe hjemløshed?" LG fortalte, at DK bl.a. er et af de ledende lande indenfor hjemløsepolitik, men at svaret på spørgsmålet også afhænger af, hvor stor hjemløsheden er i det pågældende land. LG konstaterede vigtigheden af udveksling af viden mellem landene, og at der er en stor efterspørgsel på evidensbaseret viden på området.

LG kom også ind på hjemløshedens rammebetingelser/framework.

- Arbejde, sundhedsstrategier m.v. (soft policy tools)
- EU-lovgivning, som påvirker hjemløshed – fx antidiskriminationslovgivning, den frie bevægelighed i arbejdskraft (hard policy strategies).
- Menneskerettigheder, som de fleste lande har skrevet under på. Bl.a. § 31 omhandlende alles ret til en bolig. (FEANTSA har et tæt samarbejde med Frankrig ift. menneskerettigheder).
- Den frivillige sektor (fx projekt UDENFOR). Vigtigt at arbejde på tværs af sektorer, hvis problemet skal reduceres/løses.

LG forklarede FEANTSA, som en organisation, der havde en masse ideer og kreativitet som man kan lade sig inspirere af. FEANTSA er også en lobby organisation, og organisationens viden om andre landes indsatser kan bruges til at forudse udviklingen i ens eget land og dermed give mulighed for at tænke i forebyggelse.

Gert Nielsen (GN), Boligselskabernes Landsforening (BL), startede med at fortælle, at BL har været involveret i skæve huse og at der er en stor efterspørgsel efter almene boliger, hvilket bl.a. skyldes væksten i boligsociale problemer. Københavns Kommunes salg af almene

boliger øger presset på bolig manglen. Ifølge GN har regeringens midlertidige forsøgslov med salg af almene boliger slået fejl, og BL har arbejdet for at loven ikke blev permanentgjort, da den ikke gavner de socialt udsatte (jf. salg af København Kommunes Thorejendomme i 2001 på grund af økonomiske problemer, som ikke gavner de socialt udsatte). En voldsom stigning i boligudgifterne på grund af frie markeds kræfter betyder, at de udsatte ikke har råd til boliger længere. Hårdhændet og primitiv inkassopolitik fører til manglende betalingsevne hos de udsatte og hårdhændet håndhævelse af husorden giver også problemer for de udsatte, da mange har en adfærd, som andre ikke tolererer. Der sker også en udstødelse af de udsatte fra de psykiatriske hospitaler.

Boligmarkedet er blevet meget segregeret og i dag bor der mange flygtninge og folk med særlige problemer almene boligbyggerier. Førhen var beboerne kernefamilien, hvor faderen var metalarbejder. I dag er 45 pct. af beboerne med indvandrer- eller flygtningebaggrund.

Beboerne er ofte udenfor arbejdsmarkedet. I dag bruges forskellige metoder til at undgå ghettoisering og "tiltrække andre grupper". For at undgå koncentrationsproblemer, arbejder boligselskaberne bl.a. med et redskab som "kombineret udlejning", hvor man afviser visse kontanthjælpsmodtagere og finder dem passende boliger andre steder. Derudover arbejder man med "fleksibel udlejning", hvor man giver fortrinsret for at andre kan komme foran køen i ventelisten. "Kommunal anvisning" bliver også brugt til at dirigere beboersammensætningen.

Det man kan spørge sig selv, er om de der afvises på bekostning af forsøget på at undgå ghettoisering reelt får et andet tilbud? Når nogle rykker forud, ryger andre bagud. Det GN finder interessant, er muligheder, som tilgodeser begge hensyn. En københavnermodel forsøger bl.a. at tilgodeser begge hensyn. Den almindelige sektors organisering, Organet, forsøger også at løse segregeringsproblemet og samtidig sørge for ikke at svigte de socialt udsatte.

Ifølge GN er der ikke nok ressourcer i skæve huse-projektet. Derudover er der NIMBY-effekten (not in my backyard), som betyder, at mange af boligerne ligger i Sydhavn og lignende udkantsteder. De er sværere at placere i eftertragtede områder, da grundene er for dyre på grund af de frie markedsvilkår.

De fleste udsættelser finder sted i den almene sektor og de personer, der bliver sat ud af deres lejligheder har mindre indkomster i dag end tidligere. 30 pct. af de, der bliver sat ud af boligen, er enlige mænd, 17 pct. er enlige mødre og 45 pct. er børnefamilier, hvor børnefamilier får mest kommunalt hjælp. En femtedel af dem, der bliver udsat er etniske minoriteter. Nogle af de sociale problemer er en direkte konsekvens af udsættelserne, viser en rapport fra SFI. BL har været til møde i Velfærdsministeriet for at diskutere early warning. BL er også indstillet på at samarbejde med kommunerne for at mindske problemet.

Noget ironisk konstaterede Gert, at hvis alt kørte efter markedsprincipperne ville der ikke være almene boliger og derfor heller ikke udsættelser i Københavns Kommune. Derfor er det vigtigt med korrektion til markedet, hvorfor den almene sektor er en vigtig part. GN afsluttede med at konstatere vigtigheden af den almene sektors eksistens: Jo mindre den almene sektor er, jo mere tryk er der på boligmarkedet og jo vanskeligere er det at løse boligproblemet. GN mener endvidere, at det er vigtigt at sætte ind over for udsættelserne, at se på sammenhænge og ikke kun lave særforanstaltninger for udsatte grupper.

En tidligere hjemløs og repræsentant for hjemløseorganisationen SAND, ville høre om BL ikke selv havde tænkt sig at lave en

social indsats, hvortil GN svarede, at boligselskaberne ikke har ret mange muligheder for at gå ind, hvis beboeren undlader at betale husleje. Huslejen skal ind for at butikken kan løbe rundt, da de andre beboere ellers kommer til at hænge på underskuddet.

Preben Brandt (PB), formand for projekt UDENFOR, startede ud med at konstatere, at indsatsen over for de hjemløse er blevet institutionaliseret, men at over halvdelen af de hjemløse paradoksalt nok "bor"/opholder sig andre steder end på § 110-boformerne. Systemerne er ifølge PB blevet så effektive, at de kun kan løse et specifikt problem.

Som PB altid gør for at formidle budskabet og vise kompleksiteten i arbejdet med især psykisk syge hjemløse, fortsatte han med en anekdote fra 1989, hvor han blev ringet op af en bekymret mor til en psykisk syg søn på 22 år, som blev startskuddet for det opsøgende arbejde. Ifølge PB er det ikke kun "skrueerne der skal skrues fast", når der er tale om arbejdet med hjemløse. Arbejdet med de hjemløse er komplekst og i arbejdet med de hjemløse, er det lige så vigtigt at

forstå konteksten og at bevare kontinuiteten.

”Hjemløshed er både noget kraftfuldt, og noget vi ikke kan være bekendt. Derfor skal vi løse problemet.” Vi skal trænge rundt om og trænge ind i problemerne omkring hjemløsheden. Det er et fælles samfundsanliggende, et fælles ansvar.

Der er flere unge hjemløse i dag, men allerede i 1992 startede denne tendens, hvor gennemsnitsalderen faldt fra 55 år til 37 år. Der er i dag også flere hjemløse, der er med en udenlandsk baggrund, og 25 pct. af brugerne i § 110-boformer er udlændinge.

PB udskrev også en konkurrence i sin tale og stillede spørgsmålet: ”Hvem giver os problemet som hjemløse de næste 5-10 år?” Der blev slået til lyd for at åbne dørene til § 110-boformerne, så medarbejderne kan komme ud og passe deres arbejde andre steder og ude på gaden. Det er vigtigt at turde tage kontakt.

Politiet er de eneste, der føler sig ansvarlige i forhold til hjemløse på gaden. De ved bare ikke, hvordan de skal løse problemet. Ifølge PB er det et problem at komme i kontakt med de fagfolk, der er sat i verden til at løse problemet. Spørgsmålet om hvordan man kommer i kontakt med opsøgende psykoseteam blev rejst og der blev gjort opmærksom på problemet med visiteringen. Hvis en bruger vil i kontakt med opsøgende psykoseteam, skal

vedkommende ringe til egen læge. Dette skal ske i tidsrummet mellem kl. 8 og 9, og derefter skal lægen finde det relevant at visitere til opsøgende psykoseteam!

Highlights fra paneldebatten

projekt UDENFOR's jubilæumskonference bød på paneldebat med *”Det mangfoldige og rummelige samfund. Hvordan sikres værdige forhold, som fremtidigt kan rumme og nære det anderledes og skæve?”* som overskrift. Pladserne var besat af fem debattører samt én moderator, Ninna Leth, rektor for socialrådgiveruddannelsen, CVU Esbjerg. De fem debattører var henholdsvis:

John Andersen (JA), Professor på RUC ved Institut miljø, samfund og rummelig forandring.

JA præsenterede 10 temaer til et mere rummeligt samfund. De 10 temaer berørte økonomi, jobs, psykiatrien, rum til rummelige praksisfællesskaber, dialog, politisk empowerment, fængsler, prostitution, bolig og uddannelse. I forhold

til kvalitetsreformen kom JA med konkrete udspil til, hvordan vi sikrer kontinuitet og brugerinddragelse. Han konstaterede også vigtigheden af mentorordninger og herunder, at personlige kontakter gør en kæmpe forskel. JA slog til lyd for at lave en social tænketank, et stærkt talerør for udsatte grupper.

Anna Hess (AH), Antropolog ved Dansk Arkitekturcenter, havde fokus på hvordan vi håndterer de mennesker, som falder udenfor ud fra perspektiveret boligdesign.

Der blev gjort opmærksom på det manglende fokus på social boligplanlægning samt manglende fokus på inkluderende byrum. Eventuelle løsninger på dette var minimalboliger, alternative boformer og at det blev tænkt ind i fremtidig byplanlægning. AH opfordrede til forebyggende byfornyelse, hvor hjemløse tænkes ind fra starten. Vi skal skabe byrum for de udsatte, og det kan bl.a. gøres ved at bygge minimalboliger, som har de vigtigste og centrale funktioner en bolig skal have. Efter debatten i salen, bemærkede hun, hvor tankevækkende det

var for hende, at der er så stor behov for billige boliger.

Inger Koch-Nielsen (IKN), Seniorforsker ved SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, så på temaet ud fra, som hun selv fremsagde, et pessimistisk samt optimistisk synspunkt.

Det pessimistiske bestod i at der var regler og grænser som tjente det formål at opretholde orden, men havde som konsekvens at ekskludere. Politikker som ikke kan rumme det skæve samt at dem som ikke kan leve op til samfundets æstetik og moral ikke accepteres. Manglende æstetik bliver tolket som manglende moral i samfundet.

Optimisten så dog at der var sket en større tolerance overfor nogle grupper i samfundet samt at de statslige puljer måtte tyde på, at der var en interesse for det anderledes og det eksotiske. Hun gjorde imidlertid opmærksom på, (pessimisten ville ikke tie, som hun sagde) at hjemløshed er blevet et acceptabelt problem, måske fordi det er blevet eksotisk og spændende. Hun slog til lyd for, at vores løsninger af problemet ikke

bliver eksotiske. IKN har arbejdet med udsatte-området i 30 år og kunne med ærgrelse konstatere, at systemet svigter disse mennesker gang på gang.

Aydin Soei (AS), Journalist, har tidligere arbejdet for P3 og dagbladet Information og er medforfatter til bogen SKYLD. AS havde udgangspunkt i etnicitet.

Han berørte, hvilken betydning mediernes dækning af området generelt har for den måde, vi anskuer målgruppen på. Med udgangspunkt i sin bog talte han om den ulighed, som sker i den behandling, man giver personer med anden etnisk baggrund end dansk, hvor man ofte begrundet problemerne med kulturel forskellighed og i højere grad definerer det som et etnicitetsproblem i stedet for at se på problemerne som sociale problemer. Ydermere kom han ind på, at den danske stat i allerhøjeste grad er nærværende i ghettoerne og forsøger at regulere den mht. boligsammensætning m.v., hvilket står i skarp kontrast til statens rolle i fx USA.

Peter Thyssen (PT), Gadepræst i Odense, talte ud fra respekten for mennesket, at der skal skabes folkelig accept af det forskellige og at der skal skabes løsninger ud fra anderledesheden.

Det er vigtigt at højne respekten for mennesket og lade menneskets værdighed være det bærende element. Respekten glemmes ofte, da systemet tager over. PT nævnte også respekten for, at nogen ønsker at gå i hundene, men konstaterede samtidig, at han ikke tror på, at nogen i virkeligheden ønsker at gå i hundene. I virkeligheden er betydningen heraf en accept af folks anderledeshed. Alle mennesker har i virkeligheden de samme drømme om villa, vovse og volvo. Han kom ind på vigtigheden af at skabe skæve arbejdspladser og behovet for støtte til socialt udsatte i boligen for at bryde med den ensomhed, som ofte er et problem. Den største udfordring er for ham at se, det at bringe det marginaliserede og borgerlige sammen.

Efter præsentationen gik debatten i gang mellem debattørerne og der blev også lejlighed til at folk fra salen kunne stille spørgsmål og deltage i debatten.

Opsummering på paneldebatten

Følgende punkter blev fremhævet som værende vigtige i forhold til at skabe et mere rummeligt samfund:

- Behov for billige boliger.
- Mentorordninger.
- Tænketales- der er for meget "know how" inden for det sociale område som ikke når udover rampen.
- Accept af menneskelig forskellighed – vi mangler menneskelige ressourcer for at kunne forstå det anderledes.
- Problemforståelsen bag begrebet "den sociale arv" kan medføre en sovepudemekanisme.

Highlights fra samtalerne

Introduktion af "Samtale" ved Per Lykke Hansen, Dacapoteatret

Per Lykke Hansen (PLH) fra Dacapoteatret introducerede på en finurlig måde begrebet "samtale" som optakt til de forskellige samtaler, der efterfølgende skulle foregå. PLH var bl.a. inde på, at et vigtigt accept ved "samtale" er, at den er tosidig og en dialog frem for monolog. Det tyder på, at de efterfølgende samtaler bar præg af denne vigtige pointe. Deltagerne kunne efter PLHs introduktion vælge sig ind på en række samtaler (workshops) med

forskellige temaer relaterende sig til udsathed.

Samtale 1: Fremmede i Danmark ved Helle Stenum (HS) & Annemette Nyfos (AN)

De 10-12 deltagere til denne samtale var bredt repræsenteret: Tidligere hjemløs fra Hus Forbi, en fotograf, en tidligere hjemløs fra SAND, en tandlæge fra Bisserne, medarbejder fra Hillerødsgades natcafé, medarbejder fra Forsorgscenter Sydlyn, projekt UDENFOR m.m.

Samtalen startede med at have fokus på illegale migranter og både HS og AN kom ind på, at man kan være illegal på mange forskellige måder og at det derfor er svært at tale om "fremmede" under en hat.

De strenge familiesammenføringsregler kan føre til illegale borgere, hvis den ene part nægtes opholdstilladelse. Der kan være tale om asylansøgere, der har fået afslag på asyl, men som ikke rejser ud af landet. I asylsager kan den ene ægtefælle fx opnå asyl mens partneren nægtes asyl, hvilket kan føre til, at sidstnævnte lever under jorden i DK for at kunne være sammen med

partneren. De er oftest totalafhængige af deres egne netværk og lever i angst for at blive opdaget. Der kan også være tale om illegale østeuropæer, som kommer til DK med ønske om at få et arbejde. Da det er svært at komme ind på arbejdsmarkedet uden dansk kundskaber, risikerer flere, at de ikke får arbejde og i stedet ender i en social deroute. De tager ikke tilbage til oprindelseslandet, da de taber ansigt, hvis de vender tilbage uden succes. Flere havde forståelse for migrationen fra Øst og ønsket om et bedre liv, og flere af deltagerne var inde på, at østeuropæer kommer hertil med "the american dream", men at de oftest ikke ved, hvad de går ind til, da der er enorme sprogbarrierer for at komme ind på arbejdsmarkedet.

Antallet af illegale migranter og mere specifikt illegale hjemløse blev også bragt op, men der var uenighed om antallet, men én ting er sikkert: En rapport fra Københavns Kommune, som viser, at antallet af østeuropæiske hjemløse i København er 14 stk., er skudt langt under det reelle tal for denne gruppe. På Hillerødgade og i Stengade oplever de en strøm af østeuropæiske illegale indvandrere, og Hus Forbi møder dem også. Hus Forbi har bl.a. sprogkurser for østeuropæiske hjemløse, så de bedre kan klare sig selv i DK. Misbrugsproblemer hos illegale hjemløse blev også berørt. Der var uenighed om, hvorvidt gruppen af bl.a. polakker med en håndværkeruddannelse allerede har

misbrugsproblemer inden de kommer til DK.

Der blev slået til lyd for at inkludere folk i stedet for at ekskludere, da eksklusion fører til, at folk alligevel prøver at snyde sig til tilbud. Hvis ikke folk føler sig accepteret og respekteret tager integrationen endnu længere tid. Dilemmaet med romaer på gaden blev også berørt og AN gjorde bl.a. opmærksom på, at romaernes og/eller "tiggernes" adfærd virker provokerende på os, da de er så meget anderledes i deres adfærd end det, vi er vant til. Et andet dilemma med illegale hjemløse migranter, er den racisme og intolerance, de møder fra andre hjemløse. Ofte er der et reelt problem, da førstnævnte til tider også kommer til at skubbe sidstnævnte ud fra tilbudene. En af deltagerne, en tidligere hjemløs fra SAND, har været hjemløs i flere andre lande, og mente at vi i DK er svært racistiske og intolerante. Han har følt sig meget mere velkommen i andre lande end i DK, selv om han er dansk, fortalte han. Det giver stof til eftertanke.

I forhold til illegale migranter er det vigtigt at gå etisk til værks, og derfor er det vigtigt også at se på, hvilken etik, kommunerne arbejder ud fra. Illegales rettigheder er altid et dilemma, da de mister en del menneskerettigheder, fordi de ikke har ret til at være i landet, hvilket deltagerne havde flere case-eksempler på. De befinder sig med andre ord i et tomrum og én af deltagerne introducerede begrebet

”internationale vagabonder” om illegale hjemløse. Serviceloven i DK bygger i sidste ende på opholdsgrundlag og på flere herberger spørges der efter cpr.nr., hvilket betyder at udlændinge ikke kan komme ind. Flere af deltagerne nævnte også, at illegale hjemløse er angste for systemet, og at de forsvinder, hvis man forsøger at etablere en dybere kontakt, da de er bange for at blive udvist. Et af spørgsmålene der også dukkede op i denne sammenhænge var, hvad vi skal gøre som samfund i forhold til børn af illegale. I DK har vi underretningspligt i forhold til børn gaden, så hvad gør vi eksempelvis, hvis vi ser hjemløse børn ledsaget af illegale forældre? En medarbejder fra de hjemløses tandlægeklinik, Bisserne, fortalte, at de har haft deres yngste illegale hjemløse patient på 4 år. HS nævnte også, at landene har forskellige regler for behandling af folk uden opholdstilladelse, og hun henviste til den tværeuropæiske organisation, Picum (www.picum.org/), der har fokus på illegale migranternes basisrettigheder. En deltager sagde ”de illegale har så få rettigheder, at de ikke engang kan tage identiteten hjemløs på sig”, hvilket leder frem til spørgsmålet om hvem, der er værdigt trængende.

I Frankrig er det muligt at få betingelsesløs hjælp uanset opholdsgrundlag. Med EU's udvidelse mod Øst er tiden måske moden til også at indføre betingelsesløs hjælp i DK? Med andre ord gøre alvor af de internationale menneskerettigheder, som vi

har skrevet under på og lade de rettigheder - og ikke opholdsgrundlaget - være rettesnor for den hjælp, vi giver til (illegale) hjemløse?

Samtale 2: Fremtidens indsats over for hjemløshed ved Jacob May (JM) & Lillian Vaaben (LV)

Flere af deltagerne havde gjort sig overvejelser omkring fremtidens indsats over for hjemløshed, og flere havde fokus på de fysiske rammer og boligen. Bl.a. blev der sagt, at de fysiske rammer for udsatte grupper ikke er acceptable som de er nu, og at der er brug for at skabe rammer, der ligner vore andres rammer. En vision er, at skabe boliger med stor bredde.

”Folk skal ikke sove på gaden” og ”Der skal være plads til alle” blev det konstateret. Det er vigtigt at skabe boliger, der er tilpasset den enkelte. Vi skal væk fra at tænke i discount blot fordi målgruppen er folk, der er anderledes. At være husvild contra det at være hjemløs blev også diskuteret. I samtalen blev der også set på sprogets betydning og på nye formuleringer. De ord

og den retorik (fx skæv, svag, særlig), vi vælger at bruge, sender evt. negative signaler til omverdenen. Derfor blev der tænkt i nye formuleringer. Bl.a. "de rette huse til de skæve eksistenser" eller "de rette huse til de rette mennesker".

Den behandlingsmæssige hjælp til de hjemløse blev også berørt, og der blev sagt, at de hjemløse skal have "superhjælp" fx neurologisk, psykologisk hjælp m.m. De skal altså have den bedst mulige kvalificerede hjælp.

Det offentlige rolle blev også berørt og det retoriske spørgsmål "Hvor er kommunerne henne?" var også til debat. Der var enighed om, at visitationsvejene til at opnå et tilbud var meget lange og besværlige, og at brugerne står af undervejs. Det er vigtigt også at gøre visitationen til de forskellige tilbud lettere for borgere fra andre kommuner og også for udlændinge. Retssikkerheden kom også på dagsordenen, og det blev konstateret, at der er brug for at styrke retssikkerheden i sagsbehandlingen i forbindelse med tilbud.

Der blev gjort opmærksom på de unge og en stillede spørgsmålet "De unge - hvad laver de på herbergerne?" Der var enighed om, at herberger ikke er stedet for de unge, og at det offentlige har særlige forpligtigelser over for unge mellem 18 og 25 år.

Der er mange dilemmaer inden for udsatteområdet, og det er også nødvendigt at prioritere og vælge nogle, da alle målgrupper ikke kan nås på én gang.

Samtale 3: Fortællinger om hjemløshed ved Kent Klich (KK) & Chopper (C)

Til denne samtale deltog ca. 15 personer fra bl.a. bosteder, Socialpsykiatrien, misbrugscentre, SAND, opsøgende enheder, projekt UDENFOR m.m.

Samtalen handlede meget om det at være hjemløs, og hvilke problematikker det indebærer, set fra en hjemløs' (Chopper) synspunkt med fokus på følelsen af at være udenfor, anderledes og isoleret. Drømmen om at passe ind og leve et "normalt liv" og samtidig være klar over at det aldrig bliver ens virkelighed. Fortællinger om svigt, bristede drømme og misbrug.

Derefter fik vi et indblik i den barske virkelighed som gadebarn i Mexico. Kent

kunne fortælle om forhold der ligger langt væk fra det vi møder Danmark, selv blandt de hjemløse.

Det var en stor nysgerrighed i gruppen, og især emnet, hvordan man kan undgå at mennesker ender på gaden fyldte meget.

Til sidst vil vi rette en stor tak til Chopper og Kent for deres inspirerende fortællinger som gav grobund for eftertanke og spændende samtaler.

Samtale 4: Ulighed i Sundhed ved Nina Brünés

Deltagerne i samtalen var bredt repræsenteret: fra bosteder, Socialpsykiatrien, misbrugscentre, VISO, SAND, opsøgende enheder, projekt UDENFOR m.fl. Vi var ca. 20 deltagere i alt.

Nina præsenterede Projekt Socialsygepleje og erfaringerne fra Bispebjerg Hospital, herunder det (nu tidligere) særlige regelsæt for misbrugere, indlagt på afd. M. Flere tilkendegav, at "Information til Stofmisbrugere" gav associationer til totalinstitutioner fx fængselsverdenen og

tydeligvis var et udtryk for angst for gruppen af stofmisbrugere.

Samtalegruppen havde en særlig opmærksomhed på målgruppens særlige behov og behandling i parallelsystemer. Hvad er godt og skidt? På kort og lang sigt? Er parallelsystemer til bedste for brugerne eller for andre borgere?

Samtalegruppen var ligeledes vældig optaget af Projekt Socialsygeplejes positive erfaringer med ændrede regler for sufficient behandling af indlagte stofmisbrugere, som ofte har en større tolerance over for smertestillende medicin. Flere opfordrede til formidling og spredning af disse erfaringer og Nina oplyste, at en artikel om emnet er undervejs til Ugeskrift for Læger.

Samtale 5: Migration: exclusion and homelessness. A cross-European challenge ved Luigi Leonori (LL) & Preben Brandt (PB)

Samtalen foregik under forsæde af LL og PB, og deltagerne repræsenterede dels brugere/hjemløse og boformer, offentlige repræsentanter på både regions og ministerieniveau samt medarbejdere på NGO niveau.

LL præsenterede sig selv og sin 15-årige erfaringsbase fra det sociale felt. Han fortsatte med at præsentere sin særlige synsvinkel/refleksion omkring hjemløshed – psykisk sygdom og psykisk sundhed. Altså hvori består "mental health". Tidligere talte man meget om psykisk sundhed, men der er stadig et stort behov for at fastholde fokus på psykisk sygdom, og hvordan man takler dette problem både på individplan men også på samfundsniveau. Gode diagnoser er påkrævet, men medicin er ikke svaret på alt – der er et stort behov for, at det stigma, der hæfter sig på en psykisk sygdom overvindes.

Gruppen diskuterede hvorvidt den samfundsmæssige – politiske og historiske udvikling på områderne for hjemløse, misbrugere og psykisk syge var sammenlignelige på europæisk niveau og fandt frem til både forskelle og ligheder og lagde vægt på, at der i EU sammenhænge

er en mangel på samarbejde, som er til ulempe for den svage borger. At være hjemløs giver fundamentalt set samme udfordringer uafhængigt af det land, man befinder sig i – forskellen består i det enkelte lands og den enkeltes muligheder, hvilket igen afhænger af ressourcer (forstået i ordets bredeste forstand).

Yderligere præsenterede LL de sydeuropæiske landes udfordringer med migration og illegale immigranter, som er ekspotentielt voksende. Gruppen diskuterede i øvrigt i hvor stort omfang, Danmark kunne berette om samme tendenser og vilkår, og de to samtale ledere lagde vægt på det positive i, at EU giver muligheder for at lære af andres erfaringer via "Open Method of Coordination".

Highlights fra teaterforestilling v. Taskforce

Taskforce er Betty Nansen Teatrets turné- og børneteater og ligger under teatrets integrations- og uddannelsesafdeling C:NTACT. De unge skuespillere spiller teater med udgangspunkt i egne personlige historier, og tager bl.a. fat på emner som integration, fremmedhad, kulturmøder, forældrekonflikter, teenage-problemer m.m. Skuespillerne er med forskellig etnisk og kulturel baggrund, og efter forestillingen går teatergruppen i dialog med publikum omkring de emner, scenerne har haft fokus på.

Til projekt UDENFORs jubilæumskonference skabte de unges forestilling begejstring hos deltagerne. De unge berørte alvorlige emner som krig, sorg, kultur- og generationskonflikter og fik samtidig sat humor på hverdagens fordomme og den måde, vi kategoriserer hinanden på. Med Taskforce som det sidste indslag på jubilæumskonferencen, fik vi i projekt

UDENFOR sagt farvel og tak til deltagerne på en ny og inspirerende måde.

Tak til alle Jer, der var med til at fejre projekt UDENFORs 10-års jubilæum. Tak for diskussionerne og de fælles refleksioner.

Venlig hilsen

projekt UDENFOR

Ovenstående collage er fra Galleri Galschiøt